

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ

Йосип Гілецький

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

Анотація. У статті пропонуються деякі шляхи вирішення проблем інформаційного забезпечення розвитку туризму у регіоні Українських Карпат. Одним з найважливіших серед них вважається створення у мережі «Інтернет» спеціального туристсько-картографічного порталу про Українські Карпати.

Ключові слова: туристсько-картографічний портал; знакування маршрутів.

Аннотация. В статье предлагаются некоторые пути решения проблем информационного обеспечения развития туризма в регионе Украинских Карпат. Одним из важнейших среди них считается создание в сети «Интернет» специального туристско-картографического портала об Украинских Карпатах.

Ключевые слова: туристско-картографический портал; маркировка маршрутов.

Abstract. The article suggests some ways of solving problems of information support the development of tourism in the region of the Ukrainian Carpathians. One of the most important among them is the creation of the Internet "special tourist map portal of the Ukrainian Carpathians.

Key words: tourism and cartographic portal, marking routes.

Постановка проблеми. Зростання популярності туризму зараз відчутне у більшості регіонів України. У повній мірі це стосується регіону Українських Карпат, де значно активізувався пішохідний туризм, розбудовується рекреаційний комплекс, зорієнтований на зимовий та літній відпочинок, використання бальнеологічних ресурсів краю. Це, в свою чергу, стимулює

розвиток транспортної інфраструктури, мережі закладів торгівлі і громадського харчування. Важливу роль для розвитку усього туристсько-рекреаційного комплексу має його інформаційне забезпечення. З цією метою вже створено десятки сайтів у Інтернеті, де можна почерпнути певну інформацію з тих чи інших питань. Однак не завжди вона базується на науковій основі, правильно відображає особливості природних чи історико-архітектурних об'єктів, дає оптимальні рекомендації, викладена у належній формі. Тому є проблема в доведенні до споживачів туристських послуг достовірної інформації, яку мали б значною мірою забезпечити професійні географи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Що стосується друкованих видань, де було б на науково-популярному рівні розкрито особливості Карпат та маршрутів ними, то поки що з цим значні проблеми. В останні роки вийшов з друку ряд наукових монографій, які не становлять інтересу для широкого загалу туристів, або написані непрофесійно популярні описи маршрутів, що не мають належної підготовки для того, щоб зрозуміти особливості гірського ландшафту, грамотно і коректно описати маршрут. В Інтернеті є цілий ряд сайтів, де любителі діляться описами здійснених маршрутів, але у них дуже мало цінної інформації, а більше різних емоцій, які «приправлені» висловами, близькими до нецензурної лексики. Тому існує необхідність підготовки видань, які заповнять цю інформаційну нішу.

Ситуація із забезпеченістю Карпатського регіону картографічними творами за останні роки кардинально покращується. Передусім завдяки державному науково-виробничому підприємству "Картографія", яке запропонувало серію карт масштабу 1:50000 та 1:75000 "Туристські маршрути". Вони містять не лише картографічне зображення територій у межах адміністративних районів з нанесеними популярними маршрутами і цікавими об'єктами, але й стислі описи маршрутів, багато корисної інформації про об'єкти, якими можуть зацікавитися туристи. Дві дуже вдалі туристичні карти видано також Центральним Осередком Гірського Туризму Польщі – карти «Горгани (центрально-східна частина)» та «Горгани, Полонина Красна, Свидовець». Тому деякі природні

райони Карпат на сьогодні забезпечені досить якісними професійними картами. З нетерпінням очікуються любителями мандрівок Українськими Карпатами карти Турківського району у Львівській області, чотирьох районів у Івано-Франківській області та семи у Закарпатській. Однак видання цих карт не означає, що проблему картографічного забезпечення буде остаточно вирішено. Адже і на нових картах існують певні проблеми із правильною передачею назв географічних об'єктів, реальністю існування окремих з них і точністю місця їх відображення, оптимальністю маршрутів і т. ін. Тому існує необхідність уточнення вже виданих карт, внесення нової інформації, а також створення топографічних карт для GPS.

Дуже велике позитивне значення має те, що в останні роки суттєво зрушилась проблема знакування маршрутів на місцевості. Першими праобразами маркування було позначення стежок кам'яними курганами-турами ще у період панування австрійської династії Габсбургів. Перше цілеспрямоване позначення туристського маршруту було виконане у 1880 р. (промарковано маршрут до гірського туристського притулку в урочищі Гаджина масиву Чорногора). До 1939 р. загалом по Українських Карпатах було облаштовано коло 1900 км туристських шляхів [3].

У радянські часи певні роботи з маркування маршрутів в Українських Карпатах за кошти профспілок було здійснено у 60-і роки ХХ ст. Відновлювати шляхи і частково маркувати їх у період української державності взялися окремі ентузіасти в 1999–2000 рр. Особливо велику і ґрунтовну роботу у сучасному знакуванні маршрутів здійснила громадська фундація «Карпатські стежки». Учасниками цієї організації маркування здійснюється найбільш професійно – знаки розміщуються з оптимальною густотою, містять достатньо повну інформацію, у тому числі схеми і місця перетину маршрутів. По знакованих фундацією «Карпатські стежки» маршрутах у добру погоду можна здійснити кількадеденну мандрівку без карти і компаса. На сьогодні прознаковані поки що відносно добре второвані маршрути. Проте існує необхідність прокладення і облаштування стежок та оглядових майданчиків на цікавих

перспективних маршрутах, яких раніше не існувало.

Формулювання цілей статті. У статті ставиться за мету запропонувати певні шляхи вирішення окреслених проблем інформаційного забезпечення розвитку туризму у регіоні Українських Карпат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ґрунтовні і у той же час доступні для нефахівців книги про Українські Карпати як цілісну одиницю фізико-географічного районування були видані ще понад 30 років тому:

Боднарчук В.Г. Радянські Карпати. – К.: Радянська школа, 1956.

Воропай Л.І., Куниця М.О. Українські Карпати: Фізико-географічний нарис. – К.: Радянська школа, 1968.

Ермоленко Ю.А. Стойко С.М. Карпаты глазами любознательных. – Львов: “Каменяр”, 1980.

Інші видання того періоду, як і ціла серія сучасних монографій, зорієнтовані на професіоналів, які мають географічну чи геологічну освіту. Нами було підготовлене видання [2], основна увага в якому приділялась розкриттю у доступній формі характерних рис усіх компонентів природи Українських Карпат. Для кращого їх усвідомлення у книзі поміщені короткі відомості про природні об’єкти і явища, закономірності і просторові організації у масштабах ландшафтної оболонки Землі в цілому, розкрито сутність базових географічних понять. Адресована книга природолюбам нефахівцям, які вже частково забули основи географічних знань, здобуті у загальноосвітній школі. Можливо через невеликий наклад видання (1000 примірників) чи через самовпевненість деяких самоуків, книжкові прилавки і мережа Інтернет продовжує повнитися дилетантськими описами, які позбавлені будь-якої наукової основи. Таким чином, видання книжки, де б більш повно були розкриті особливості природи Українських Карпат у науково-популярній формі, є на часі. Над цією проблемою працюємо.

Щодо картографічного матеріалу і опису маршрутів, то хочемо запропонувати своє бачення вирішення проблем, які окреслені вище. Вважаємо, що основою такого вирішення могло б стати створення у мережі «Інтернет»

спеціального туристсько-картографічного порталу про Українські Карпати під егідою ДНВП «Картографія». Його мала б вести група професійних географів, які можуть компетентно оцінити якість того чи іншого матеріалу. На ньому мали б бути поміщені нові картографічні твори згаданої серії у електронному варіанті. Не вважаємо, що це б зменшило попит на видрукувані карти, оскільки не заміняють їх повністю, як не заміняють електронні версії газет самі газети.

Що б це дало? Передусім, у самодіяльних описах маршрутів вже б використовувались не карти Генштабу СРСР, а карти видавництва «Картографія». По друге, широкий загал міг би висловитися про такі питання як: 1) уточнення реальності існування тих чи інших природних об'єктів, які відображені на картах, або тих, які не відображені на картах, але є важливими і цікавими; 2) упорядкування, уточнення власних назв окремих географічних об'єктів; 3) уточнення метричних характеристик об'єктів (висот, глибин, площ); 4) чи реально існують і у якому стані перебувають гірські стежки; 5) чи оптимальними є і коректно відображені на карті маршрути, чи варто запропонувати інші варіанти маршрутів на цих картах. Більш детально про ці питання та їх сутність на конкретних прикладах ми вже висловлювалися у наукових статтях та на сайті мережі Інтернет [1,4].

Зворотній зв'язок порталу із користувачами світової інформаційної мережі мав би бути не повністю відкритим, а рецензованим. Тобто, отримана кореспонденція від користувачів мала б надходити вільно на портал, а там фахівці приймали б рішення, що саме доцільно розмістити для обговорення. Так само коментарі в обговоренні мали б проходити відбір, щоб не потрапляли брутальні низькопробні розмірковування. Якщо б в них містилось раціональне зерно, то його повинні подавати фахівці в опрацьованому варіанті, але з посиланням на автора. На порталі могли б дискутуватися декілька напрямних ліній: «Топоніміка», «Маршрути», «Нові картографічні твори», «Цікаві географічні об'єкти» і т. ін.

Щодо прокладання маршрутів, то зрозуміло, що значно більше цією проблемою мали б опікуватися державні органи, знайшовши фінансування,

залучивши до вирішення проблем науковців, які мають напрацювання з цих питань. Це значно полегшило б взаємодію з організаціями, які є природо-користувачами на певних територіях.

Висновки з даного дослідження. Отже, існує необхідність видруку науково-популярних видань про Українські Карпати, повного покриття серією карт адміністративних районів усієї гірської території Українських Карпат, продовження знакування туристських маршрутів у гірській місцевості. Особливу роль у вирішенні відкритих дискусійних питань, які не мають однозначного вирішення, мав би відіграти спеціально створений туристсько-картографічний портал про Українські Карпати. Значну роль у його функціонуванні повинні забезпечити передусім географи та геологи, а також науковці інших галузей знань, які досліджують Українські Карпати. Впевнені, що у процесі спілкування із загалом користувачів мережі Інтернет, які цікавляться Українськими Карпатами, буде привернута увага до багатьох цікавих проблемних питань, що потребують ґрунтовних наукових досліджень.

Список використаної літератури:

1. Гілецький Й. Р. Геоінформаційне забезпечення пішохідного туризму в Українських Карпатах //Географія в інформаційному суспільстві. Зб. наук. праць. У 4-х тт. /Й.Р. Гілецький. – К.: ВГЛ Обрії, 2008.– Т. IV. – С. 215–217.
2. Гілецький Й.Р. Популярно про Українські Карпати та основні пішохідні маршрути /Й.Р. Гілецький. – Івано-Франківськ, Місто НВ, 2007. – 180 с.
3. Гудима Юрко. Найкраща стежка – промаркована. //Карпати. Туризм. Відпочинок /Юрко Гудима. – 2008.– № 3 (27). – С. 33–37.
4. <http://geoinfo.if.ua>